

Ny fylkesstruktur – Utredning av Jevnakers framtidige fylkestilhørighet

Januar 2018

Innholdsfortegnelse

1. Regionreform – bakgrunn	3
1.1 Regjeringens mål med regionreformen	5
1.2 Regionale prosesser	5
1.2.1 Oppland og Hedmark	6
1.2.2 Akershus, Buskerud og Østfold	7
1.3 Endring av fylkesgrenser	8
2. Nye fylkeskommuner.....	11
2.1 Bo- og arbeidsmarkedsregion	12
2.2 Infrastruktur	13
2.3 Kollektivtransport.....	14
2.4 Vekstkraft og regional utvikling.....	14
2.5 Politisk innflytelse.....	16
2.6 Kulturell tilhørighet og identitet.....	17
2.7 Kompetanse.....	18
2.7.1 Videregående utdanning	19
2.7.2 Høyere utdanning.....	22
2.8 Statlig organisering:.....	24
2.8.1 Specialisthelsetjenesten	24
2.8.2 Politi.....	25
2.8.3 Fylkesmannen.....	26
2.8.4 Statens vegvesen.....	27
2.8.5 NAV.....	28
2.9 Interkommunalt samarbeid og annet regionalt samarbeid	29
2.9.1 Regionråd	29
2.9.2 Vertskommunesamarbeid	31
2.9.3 Destinasjonsselskap - reiseliv	31
3. Oppsummering.....	31

1. Regionreform – bakgrunn

I juli 2015 ble fylkeskommunene invitert av kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner til å vurdere om det ville være aktuelt å slå seg sammen med nabofylker.

Bakgrunnen for dette var Stortingets behandling av St.meld.nr 14 (2014-2015) *Kommunereformen - nye oppgaver til større kommuner*.

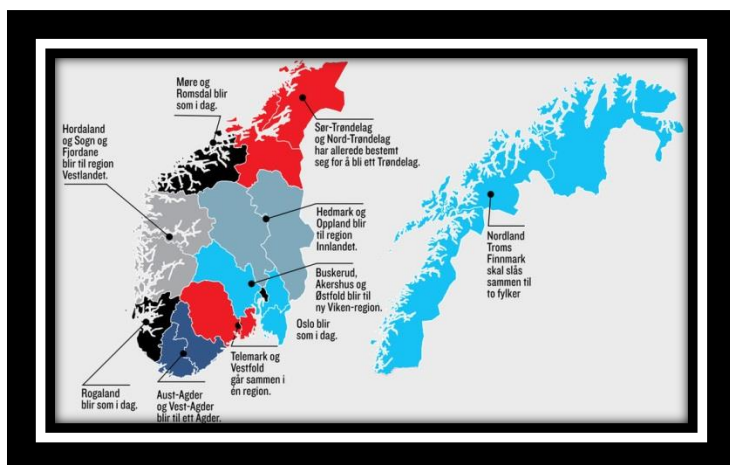
Oppland Fylkeskommune har spilt inn følgende forslag til nye oppgaver:

- **Naturressursforvaltning** – flere oppgaver innenfor konsesjonsbehandling og veiledning som i dag ligger innenfor NVEs ansvarsområde.
- **Planlegging** – et større og tydeligere veiledningsansvar etter plan- og bygningsloven.
- **BUF-etat** – flere oppgaver knyttet til kompetanseutvikling og veiledning innenfor barnevern.
- **Miljø og landbruk** – vurdere overføring av flere oppgaver og ansvarsområder som i dag ligger under fylkesmennenes ansvarsområde.
- **Utdanning** – et større og tydeligere ansvar for etablering av samarbeidsarenaer for kompetanseutvikling, veiledning, og tidlig innsats i det 13-årige grunnopplæringsløpet.
- **Spesialisthelsetjenesten** – vurdere overføring av oppgaver og ansvar.
- **Forskning** – deler av forskningsrådets oppgaver som har regionale perspektiver.
- **Kulturarv** – oppgaver innenfor kulturminnefeltet i samsvar med pågående prosesser ved Riksantikvaren.
- **Kultur** – ansvaret for og støtte regionale kulturinstitusjoner, kulturbyggmidler, regionale utviklingsmidler og kulturrådets regionale funksjoner.
- **Regionale utviklingsmidler** – integrerings- og mangfolds direktoratets og Nasjonalbibliotekets regionale utviklingsmidler.
- **Vegforvaltning** – overføring av Statens vegvesens regionapparat og fylkesavdelinger.
- **Tannhelsetjeneste** – må fortsatt være en fylkeskommunal oppgave.

Meld. St. 22 (2015-2016) *Nye folkevalgte regioner – rolle, strukturer og oppgaver* ble behandlet i Stortinget juni 2016 og bekrefter at det er et flertall på Stortinget for anslagsvis 10 folkevalgte regioner i landet. Regjeringen uttaler at tiden er moden for en reform som gir større og mer funksjonelle enheter. Videre sier Regjeringen at den regionale inndelingen må være i samsvar med de samfunnsutfordringer som regionalt folkevalgt nivå skal bidra til å løse. Målsettingen med reformen er tilrettelegging for positiv samfunnsutvikling, forenkling og tydeligere ansvarsdeling, redusert byråkrati og økt effektivitet, samt styrking av demokratiet på regionalt nivå. Kommunal- og moderniseringsdepartementet utfordret fylkene til å fatte vedtak om eventuell sammenslåinger innen 1. desember 2016.

I behandlingen er det beskrevet fra kommunal- og forvaltningskomiteen hvordan de nye folkevalgte regioners rolle, struktur og oppgaver skal være. Nye oppgaver til regionalt nivå er betinget av større regioner. Stortinget har også bedt om at det blir nedsatt et ekspertutvalg som skal utrede og foreslå oppgaver som kan styrke fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle og gi bedre tjenester for innbyggere og næringsliv. Utvalget skal avslutte sitt arbeid innen 1. februar 2018. Det gir rom for oppfølging med sikte på at eventuelle endringer i oppgavefordelingen kan tre i kraft når de nye fylkeskommunene etableres 1. januar 2020.

Stortinget behandlet 8. juni 2017 (Innst. 385 S 2016-2017) regionreformen og vedtok å redusere dagens 19 fylker til 11, inkludert Oslo. Oppland og Hedmark fylker slås sammen til et innlandsfylke, mens Buskerud, Akershus og Østfold slås sammen til fylke Viken. Det gjennomføres tilsvarende sammenslåinger i fylkesstrukturen i hele landet, bortsett fra i Møre og Romsdal og Rogaland. Prosesser med grensejusteringer vil være aktuelt i hele landet. Sammenslåingen gjelder med virkning fra 1.1.2020 (med unntak av det nye Trøndelag, som opprettes fra 1.1.2018).

Regjering og Storting begrunner dette med at denne inndelingen bedre vil kunne løse de samfunnsutfordringene regionene står overfor og legge til rette for en styrket samfunnsutviklerrolle for fylkeskommunene.

Stortinget legger til grunn at større og mer funksjonelle fylkeskommuner vil kunne styrke lokaldemokratiet og vekstkraften, samt legge grunnlaget for bedre samarbeid med andre regionale aktører og en styrket samfunnsutvikling.

1.1 Regjeringens mål med regionreformen

- Legge til rette for positiv samfunnsutvikling i alle deler av landet, ut fra regionale fortrinn, forutsetninger og prioriteringer.
- Legge til rette for samordnet oppgaveløsning, samordning av sektorer og prioriteringer, og for sektorovergripende initiativer.
- Bidra til forenkling og tydeliggjøring av ansvarsdelingen innenfor samfunnsutvikling.
- Større fylkeskommuner som har bedre mulighet til å være likeverdige partnere i samarbeid med statlige aktører, og som bedre vil kunne fremme innbyggernes og næringslivets interesser overfor nasjonale myndigheter.
- Større fylkeskommuner med større kapasitet og kompetanse i oppgaveløsningen, og som gir stordriftsfordelinger og frigjøring av ressurser til tjenesteproduksjon.

I Innst 385 S framgår det under pkt 1.5.4 at det i sammenheng med regionreformen vil være kommuner som på grunn av for eksempel bo- og arbeidsmarked vil ønske å bytte fylke.

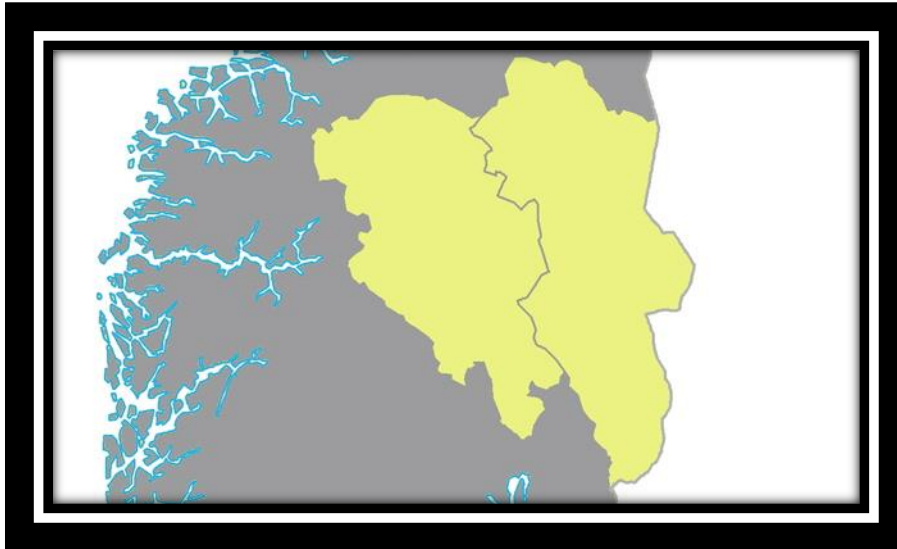
Stortingsflertallet sier også at en reform vil kunne legge til rette for at unaturlige grenser mellom fylkeskommunene forsvinner

Fylkesmannsembetene har fått samme inndeling som fylkeskommunene og ny struktur iverksettes fra 1.1.2019.

1.2 Regionale prosesser

Først etter stortingsvalget 2017 som ga som resultat at Solberg-regjeringen fortsatte, ble det endelig avklart at regionreformen ville bli iverksatt. Mange av regionprosessene var satt på vent til denne avklaringen kom.

1.2.1 Oppland og Hedmark

Innlandet

Oppland: 25 192,1 km² og 189 476 innbyggere fordelt på 26 kommuner.

Hedmark: 27 397,8 km² og 196 190 innbyggere fordelt på 22 kommuner.

Regionreformprosessen i Oppland startet med sondering og nabopratt med aktuelle nabofylker. Ingen andre fylker enn Hedmark ønsket da å gå i videre prosess med Oppland. Det har vært dialog med politisk ledelse i Akershus og Buskerud i tillegg til Hedmark. Fylkestingene i Hedmark og Oppland gjorde i juni 2016 likelydende vedtak om å be om en utredning som et beslutningsunderlag for en eventuell etablering av en ny folkevalgt region i Innlandet, bestående av dagens Oppland fylkeskommune og Hedmark fylkeskommune.

Fylkestingene i Oppland og Hedmark har valgt respektive fellesnemnder for å avklare de prinsipielle sidene ved sammenslåingen av de to fylkene. Fellesnemndene var kommet til enighet 20.12.2017 og følgende ble presentert:

Det nye fylket skal ha navnet Innlandet fylkeskommune og ha politisk og administrativt hovedsete på Hamar. For øvrig skal de administrative funksjonene i en viss grad deles mellom Hamar og Lillehammer. Fylkestinget skal ha 57 representanter og styres etter formannskapsmodellen.

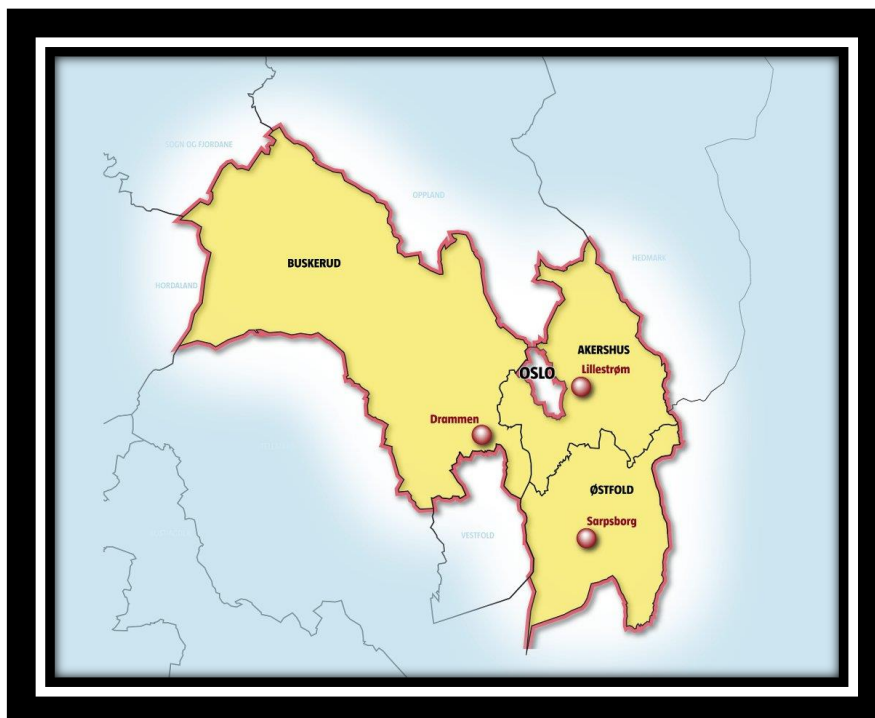
Fylkestingene i Oppland og Hedmark skal godkjenne avtalen i midten av januar.

1.2.2 Akershus, Buskerud og Østfold

Fylkene Østfold, Akershus og Buskerud som skal fusjonere til Viken fylkeskommune, har arbeidet lengre med prosessen og hadde blant annet utarbeidet en felles intensjonsavtale på vårparten 2017. Denne fikk imidlertid forskjellig skjebne ved behandlingen i fylkestingene. Disse fylkene var derfor klare til å gå videre med utgangspunkt i intensjonsavtalen etter Stortingsvalget. Alle tre fylkesting har vedtatt navnet på det nye fylket (Viken), at det nye fylkestinget skal ha 87 medlemmer og en fylkesnemnd bestående av 34 medlemmer. Viken fylkeskommune får en parlamentarisk styringsform og hovedkontoret skal ligge ved togstasjon i Akershus vest, nærmest mulig Oslo. I tillegg vil Viken ha kontor i Nedre Glomma i umiddelbar nærhet til togstasjon, med om lag en fjerdedel av arbeidsplassene knyttet til sentraladministrative funksjoner.

Viken fylkeskommune hadde sitt konstituerende møte i fylkesnemnda den 8. desember 2017 med vedtak om leder og nestleder, oppnevning av arbeidsutvalg, reglement for partssammensatt utvalg, fremdriftsplan, og strategi for rekrutering av prosjektleder. Fellesnemndas første møte etter at den er konstituert finner sted på Kongsberg i Buskerud, 4. - 6. januar 2018. I februar møtes partene på Fornebu i Akershus.

Viken

Østfold: 4 180,68 km² og 292 893 innbyggere fordelt på 18 kommuner (færre fra 2020).

Akershus: 4 917,94 km² og 604 368 innbyggere fordelt på 22 kommuner (færre fra 2020).

Buskerud: 14 910,93 km² og 279 714 innbyggere fordelt på 21 kommuner (færre fra 2020).

1.3 Endring av fylkesgrenser

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har instruert fylkesmennene om å gå i dialog med kommunene i randsonene av de nye fylkene for å avklare om det er aktuelle kandidater for fylkesbytter. Dersom det er kommuner som ønsker fylkesbytte som skal gjelde fra 1. januar 2020, ber departementet om at tidsplanen følger disse milepælene:

- Desember 2017/Januar 2018 – vedtak i kommunestyrene.
- Februar 2018 – fylkesmannens vurdering.
- Februar/Mars 2018 – vedtak i fylkestingene.

KMD legger i sin prosess opp til at kommunen sender sine vedtak til fylkesmannen og fylkeskommunen. Fylkeskommunen sender sine vedtak til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

For fylkesgrensejusteringer som iverksettes fra 1. januar 2020, vil departementet legge til rette for at innbyggerne kan stemme til fylkestinget i sine nye fylker ved fylkestingsvalget høsten 2019.

1.3.1 Kommunal utredningsprosess

Jevnaker og Lunner kommune har vedtatt at utredningsarbeidet skal skje parallelt med bistand fra regionrådssekretariatet med sikte på å avklare om Hadelandskommunene bør tilhøre det nye «Innlandet» (Oppland og Hedmark) eller bli med i Viken (Akershus, Østfold og Buskerud)

Mandat som ble lagt frem i kommunestyrene:

«Det igangsettes et utredningsarbeid om framtidig regional tilhørighet for kommunene på Hadeland. Regionrådssekretariatet for Hadelandsregionen bes om å koordinere arbeidet i samarbeid med fagpersonale fra kommunene.»

Utredningen må gi svar på hvilke konsekvenser det vil kunne ha for den enkelte kommune enten å endre fylkestilhørighet til Viken eller forbli i Innlandet. Det er viktig at utredningen oppsummeres i konklusjoner for den respektive kommune.»

Viktige tema som belyses i en utredning på Hadeland om fylkestilhørighet:

Tema	Spørsmål som skal utredes	Faktorer som skal vurderes
Vekstkraft og regional utvikling	Hvordan kan kommunene spille en sterkere og mer slagkraftig rolle som utviklingsaktør i en ny region?	Demografi Næringsutvikling Regionale virkemidler og regionalt fokus Sentrum - periferi
Bo og arbeidsmarkedsregion	Hvordan vil en ny region påvirke befolkningens muligheter for arbeid og inntekt?	Pendling Sysselsetting Arbeidsmarkedstilbud
Infrastruktur	Hvordan sikre helhetlig ivaretagelse av areal- og transportinteresser tilpasset klima- og miljøhensyn i en ny region?	Kollektivtransport (tilbud og organisering) Jernbane Riks- og fylkesveier Bredbånd
Politisk innflytelse	Hvilken politisk innflytelse vil Hadelandskommunene få i en framtidig region?	Regionalt og statlig nivå
Kulturell tilhørighet og identitet	Hvordan vil en ny region styrke kulturtilbud og identitet for befolkningen på Hadeland ?	Hvor bruker innbyggerne kulturelle tilbud? Hvor opplever vi «å høre til»? Følelsen av identitet.
Kompetanse	Hvordan vil en ny region bidra til mulighetene for utdanning og kompetanseutvikling for innbyggerne på Hadeland?	Videregående opplæring Universitet- og høyskoleutdanning Etterutdanning
Statlig organisering kontra regional utvikling	Hvordan vil en ny region påvirke innbyggernes og kommunenes forhold til regional stat og nasjonale statlige organer?	Regional stat og nasjonale statlige organer (politi, spesialisthelsetjenester, vegvesen etc.)

Vedtak i Lunner:

«Lunner kommune vedtar mandatet for utredning av framtidig regiontilhørighet for Hadelandsregionen. Utredningsarbeidet skjer parallelt i Jevnaker, Gran og Lunner med bistand fra regionrådssekretariatet. Utredningen gjennomføres innen 1. februar 2018.»

Vedtak i Jevnaker:

«Mandat for utredning av framtidig regiontilhørighet godkjennes.

Utredningsarbeidet skjer parallelt i Jevnaker, Lunner og Gran med bistand fra regionrådssekretariatet.

Utredningen legges fram for beslutning om framtidig regiontilhørighet innen 15. desember.»

Vedtak i Gran:

«Det er ikke aktuelt for Gran kommune å delta i utredningsarbeidet knyttet til framtidig regiontilhørighet på dette tidspunktet.»

2. Nye fylkeskommuner

Alle fylker unntatt Rogaland, Møre og Romsdal, Finnmark og Oslo blir nydannet fra 1.1.2020. I resten av landet blir det endringer, også for våre kommuner og våre innbyggere. Hadelandsregionen vil oppleve endrede forutsetninger som følge av at Oppland og Hedmark fylke slås sammen til nytt fylkesmannsembete og ny fylkeskommune.

Utgangspunktet for utredningen er konsekvensen for:

Lunner: 291,84 km² og 9080 innbyggere.

Jevnaker: 225,72 km² og 6780 innbyggere (30.9.2017).

Hva betyr disse endringene for våre kommuner? Hva vil en ny fylkeskommune bestående av Oppland og Hedmark med klar tyngde fra Mjøsa og nordover bety for oss? Hva vil en stor ny region, som vi ligger tett inntil, kunne gi av muligheter og utfordringer for våre kommuner?

Hvilken tilhørighet vil kunne gi best forutsetninger for videre vekst og utvikling av kommunene, som best legger til rette for innbyggerne og næringslivet vårt? Det vil bli nye interessefelleskap og interessemotsetninger innen og mellom de nye regionene. Hvordan vil dette endre forutsetningene for kommunene på Hadeland for å kunne utøve innflytelse på regionalt og statlig nivå? Lunner og Jevnaker er en del av Osloregionen og har en sentral beliggenhet med Romerike i sør og øst og Ringerike i vest. Dette gjør at regionen vil bli omkranset av det nye Viken, som har mange sammenfallende muligheter med Lunner og Jevnaker.

Det kan være en utfordring om man ikke frigjør seg fra dagens fylkesgrenser som utgangspunkt for funksjonelle bo- og arbeidsregioner. Dagens fylkesgrenser følger den gamle Amtsgrensen fra slutten av 1600-tallet.

Vurderingen av ny fylkestilhørighet kan ikke utredes fullt ut. Det er svært mange ulike variabler som må vurderes og vektet opp mot hverandre. Om Jevnaker og Lunner skal tilhøre det nye fylket i Innlandet eller det nye Viken-fylket er derfor en sak som krever politisk helhetsvurdering, der framtid må telle mer enn nåtid og fortid.

2.1 Bo- og arbeidsmarkedsregion

Innbyggerne i Jevnaker og Lunner pendler mye internt og til nærliggende regioner. Pendling blir mye brukt som et parameter for tilhørighet og fornuftig kommunal og regional avgrensning. I NIBR rapport 2013:1 er Gran og Lunner plassert i Bo- og arbeidsregion (BA) 5 Oslo, sammen med alle kommunene i Akershus, tre fra Østfold og to fra Buskerud. Jevnaker er her plassert i BA region 21 Ringerike sammen med kommunene Ringerike og Hole.

Som tabellene viser er utpendling sørover og vestover den mest dominerende.

70% av Jevnakers 3248 arbeidstakere (1.1.2017) arbeider enten i egen kommune eller i Ringeriksregionen.

I tillegg pendler store deler av Lunnens befolkning til Gran. Selv om pendlingen sørover fra Lunner har gått ned noe de siste årene er det fortsatt ca 40% av Lunnens befolkning som pendler til Osloregionens arbeidsmarked. dette er større andel enn fra mange kommuner i Akershus.

45% av Lunnens befolkning arbeider enten i Lunner eller Gran.

Tabell 1: Pendling fra Jevnaker og Lunner. Antall og % av sysselsatte i kommunen

Bosted	Pendlingsretning							
	Sørover - Osloregionen		Vestover - Ringerike/Hole		Internt - Hadelandskommunene		Østover- Gardermoen	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Lunner 2000	2129	48 %	92	2 %	1998	45 %	32	0.8%
Lunner 2017	1848	40,50 %	146	3 %	2137	47 %	136	3 %
Jevnaker 2000	320	10,50 %	779	25 %	1776	54,50 %	25	0,80 %
Jevnaker 2017	356	11 %	1027	32 %	1590	49 %	60	2 %

Noe av hensikten med regionreformen er å få mer helhetlig areal- og transportplanlegging. Denne planleggingen bør ta utgangspunkt i bo- og arbeidsmarkedsregionene, slik at det skal være mulig å legge til for at innbyggerne og næringslivet kan fungere enklest mulig innenfor sine respektive «hverdagsregioner». Arbeid, bolig og transport hører naturlig sammen. Dette bør i størst mulig grad tilrettelegges under en samlet ledelse med tilhørende virkemidler. Eksempler på slike virkemidler er

forbedring i kollektivtrafikken: hyppigere togavganger, raskere tog, flere bussruter, bedre samt veier som har god kapasitet og standard. I forhold til bussruter kan det være avgjørende hvilke fylke kommunene tilhører.

2.2 Infrastruktur

I framtida vil sannsynligvis infrastrukturen ha stor påvirkning på hvor folk bosetter seg og hvor de kan jobbe. Spesielt småbarnsforeldre er avhengig av praktiske transportmuligheter for å hamle opp med «tidsklemma». Med god infrastruktur inn mot de store arbeidsregionene i nærheten som Oslo, Hønefoss og Gardermoen-området vil det være sannsynlig at flere bosetter seg i Lunner og Jevnaker. Disse to kommunene har allerede i dag høyest befolkningsvekst i Oppland og likner mer på sine naboer i f eks Akershus i så måte.

Det er mange kommuner og regioner som ønsker å ta del i veksten rundt Oslo. Kommunene må derfor vurdere hvordan de best kan delta i denne konkurransen om tilflytting og næringsetablering.

Store nasjonale investeringer innen vei og jernbane – ny E 16 og Ringeriksbanen vil det neste tiåret knytte regionen tett til hovedstadsregionen og gi store muligheter for både nærings- og befolkningsvekst. Regionen blir da i enda større grad en del av Oslo-regionen når reisetida for Jevnakers innbyggere kan krympe til ca 40 min til Oslo med Ringeriksbanen eller ny vei. Dette vil antakelig føre til stor vekst i innbyggertallet de neste 20-30 årene.

Denne regionkrympingen gjennom infrastrukturutbedringer vil gi store og omfattende vekstimpulser for nærings- og samfunnslivet i Ringeriksregionen.

Tilsvarende vil en ny trase for Gjøvikbanen ut av Oslo vil kunne medføre nye effektive transportmuligheter til denne delen av Oslo. En kollektivforbindelse Hønefoss-Roa vil knytte Jevnaker nærmere også mot Romerike og Gardermoen i tillegg til Oslo, noe både våre innbyggere og næringsliv vil ha store fordeler av.

Veksten og utviklingen som vil følge av denne infrastrukturbyggingen er forventet å bli formidabel.

I utgangspunktet er det Oppland fylkeskommunen som er høringsinstans for regjeringen og Stortingets behandling av Nasjonal transportplan (NTP). Oppland fylkeskommune har gjennom de siste NTP-prosessen samkjørt sine innspill med likelydende vedtak i Hedmark. Oppland fylkeskommunes manglende engasjement for Vestoppland resulterte i at Dovrebanen og E6 er prioritert foran Gjøvikbanen, Ringeriksbanen, R4 og E16.

Verken Jevnaker eller Lunner har fylkesveier som hovedferdselsåre internt eller ut av kommunen. Dermed blir trolig prioriteringene av fylkesveier i de kommende fylkeskommunene ikke en avgjørende faktor. Det er vanskelig å forutse hvilken fylkeskommune som best vil ivareta investeringer, drift og oppgradering av vedlikeholdsetterslepet på fylkesveinettet.

2.3 Kollektivtransport

I dag har ingen av fylkene som skal fusjonere felles kollektivløsninger innenfor busstrafikk. Alle fylkene har sine selskaper, selv om Akershus samarbeider med Oslo gjennom Ruter.

- Opplandstrafikk, Hedmark trafikk, Østfold kollektivtransport, Brakar og Ruter.

Det er vanskelig å forutse konsekvensene av de kommende fusjoneringene av disse selskapene, men pendlermønsteret for kommunene er tydelige, og våre innbyggere vil i fremtida i hovedsak ha sine arbeidsreiser til Viken. For Jevnaker og Lunner er pendlingen til Oppland og Hedmark ubetydelig. Dermed vil kollektivløsningene på vei og bane i Viken være viktig for samfunnsutviklingen og attraktiviteten som bo-region. For innbyggerne i Lunner og Jevnaker vil pris, gode overgangsløsninger og frekvens på avganger i forbindelse med jobbreiser være det viktigste i fremtiden. Dette taler for å være nært knyttet opp til kollektivløsningene i Viken, som trolig blir samkjørte med Ruter. I dag ville mange av våre innbyggere kunne spart pendlerutgifter ved et slikt samarbeid. Men et framtidig Innlandsfylke kan også fremforhandle gode overgangsløsninger med Viken, NSB og NSB Gjøvikbanen.

2.4 Vekstkraft og regional utvikling

Jevnaker og Lunner vil uavhengig av fylkestilhørighet ligge sentralt plassert mellom kommuneregioner i positiv vekst og utvikling i både i nord, sør, øst og vest. Disse to kommunene har som tidligere nevnt god befolkningsvekst og kan forvente en økning når de store samferdselsprosjektene blir ferdigstilt. Kommunene har også betydelige tomtereserver til boliger og til næringsformål.

Virkemiddelapparatet er en betegnelse som best kan beskrives som de offentlige aktørene som skal bidra til positiv nærings- og samfunnsutvikling. De mest sentrale er fylkeskommunens utviklingsavdelinger, Innovasjon Norge, Siva og Norges forskningsråd.

Midlene disse organisasjonene har til rådighet er styrt fra nasjonale myndigheter med rammer og retningslinjer. Begge kommuner ligger utenfor det distriktpolitiske området, som er omfattet av de

alle næringspolitiske virkemidler, men omfattes av det som kan kalles «allmenne» virkemidler og som gjelder uavhengig av geografisk plassering.

Det avgjørende for å kunne utløse støtte gjennom de ovennevnte virkemiddelaktørene er et aktivt næringsliv, gode ideer og godt regionalpolitisk samarbeid, som støtter opp om og framsnakker de gode initiativene.

Det er i midlertid utfordrende å skulle vurdere om samspillet eller muligheten for tildelinger vil endre seg om kommunene blir med i den ene eller andre fylkeskommunen. Sannsynligvis påvirker ikke fylkestilhørigheten i noen særlig grad om man lykkes i å få tilskudd til satsinger eller ikke. Men det kan tenkes at det vil kunne være lettere å finne et interessefellesskap med nabo-kommuneregionene (Ringerike og Øvre Romerike) og som sådan kunne gjøre felles sak.

Oppland og Hedmark har en demografisk utvikling med relativt sterk befolkningsnedgang, samtidig som en stadig større andel av befolkningen blir eldre. Demografien i det kommende Viken er mer sammensatt med store geografiske variasjoner, men har en bedre balanse mellom kjønnene og bedre alderssammensetning. Store deler av Oslo og Akershus opplever nå en «yngrebølge» som et resultat av den nasjonale sentraliseringen. Det gir andre utfordringer enn en «eldrebølge».

Næringslivet på Hadeland samspiller allerede på tvers av fylkesgrenser og er i liten grad påvirket av fylkesgrenser, selv om de er avhengig av riktig kompetanse og godt samspill med virkemiddelapparatet. Det kan hevdes av kommuners reguleringer og nasjonale rammebetingelser er viktigere faktorer for næringslivets positive vekst og utvikling.

Representanter for landbruksnæringa og landbrukskontoret har tidligere gitt uttrykk for en tilknytning til Oppland og at produksjonen deres har mye felles med produksjonen for øvrig i fylket. Samtidig påvirkes tilskuddsordningene i liten grad av fylkestilhørighet, men av hvilke nærings- eller dyrkingssoner området tilhører. Det kommende Viken vil ha store rurale områder med tilsvarende produksjon som landbruket i Lunner og Jevnaker. Eksempelvis har landbruket på Hadeland vesentlig flere likheter med Romerike og Ringerike enn med fjell-landbruket i Innlandet.

Oppland fylkeskommune benytter per i dag ingen fylkeskommunale midler direkte til næringsutvikling på Hadeland. Det er stort sett gjennom partnerskapsmidler Hadelandskommunene får noe støtte. Det er imidlertid kun i Oppland at fylkeskommunen fordeler 2,5 mill årlig via partnerskapsmidler til regionrådene. Hedmark har ingen tilsvarende ordning og det er dermed usikkert om denne ordningen vil fortsette i den nye fylkeskommunen.

2.5 Politisk innflytelse

Fylkeskommunene som skal danne Viken, har vedtatt å ha en parlamentarisk styringsform i den nye fylkeskommunen, mens det ligger an til at Oppland og Hedmarks vil benytte formannskapsmodellen som styringsform i Innlandet fylkeskommune.

Det er fordeler og ulemper med begge styringsformene og derfor vanskelig å skulle konkludere med hvilken styringsform som er best i demokratisk perspektiv, og hvilken styringsform som gir politikere og innbyggere den beste muligheten for deltagelse og påvirkning.

Parlamentarisme benyttes i dag i Oslo og Bergen kommuner, samt i Hedmark, Nordland og Troms fylkeskommuner. Hovedmodellen i kommunal styringsform er formannskapsmodellen.

Parlamentarismen i norske kommuner er ganske lik parlamentarismen på nasjonalt nivå. Noe som betyr at et byråd/kommuneråd eller fylkesråd leder sine respektive administrasjoner (som i departementene) og innstiller og iverksetter saker. Det er den operative og utøvende makt, men er avhengig av å ha tillit fra et flertall i kommunestyret eller fylkestinget. En kommune eller en fylkeskommune med parlamentarisme har ikke formannskap eller fylkesutvalg. Ordførerens rolle er også avgrenset til å være ordstyrer og representere kommunen eller fylket utad. Byrådet eller fylkesrådet vil vanligvis få delegert de fullmaktene som formannskapet og andre utvalg i kommunestyre ellers har. I Hedmark har opposisjonen vært kritisk til parlamentarismen som styringsform fordi det reduserer opposisjonens mulighet til innsikt og påvirkning. Det kan kanskje hevdes at parlamentarismen fungerer best der det er reelle politiske skillelinjer om de viktige samfunnsspørsmålene. Det politiske landskapet i Innlandet er relativt stabilt med langvarig flertall for Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Slik sett vil det trolig kunne være mer åpent mellom de politiske blokkene i Viken.

Det nye Viken-fylket vil ha 1,19 millioner innbyggere, og Innlandet vil ha i underkant av 400 000. Lunner og Jevnaker med sine ca 16 000 innbyggere kan muligens veie tyngre befolkningsmessig i Oppland og Hedmark enn i Viken, men samtidig er interessefellesskapet langt sterkere med Romerike og Ringerike.

En annen dimensjon er antall kommuner. En kommune har ofte én stemme i fylkessammenheng, enten det gjelder i fylkeskommunen, fylkesmannen eller KS. Innlandet vil ha 48 kommuner etter sammenslåingen, Viken vil ha ca 50 etter kommunereformen er gjennomført. Det vil derfor si at det ikke vil være stor forskjell på muligheten for å bli hørt i de to fylkene.

En problemstilling kan da være om interessefellesskap eller innbyggerantall er mest relevant i et demokratiperspektiv. Hvis Hadelandskommunene blir i Innlandet, vil regionen bli en utkant i forhold

til Hamar og Lillehammer, som vil være de sentrale byene for fylkeskommunen og fylkesmannen. Mjøsområdet og dalførene (Valdres, Gudbrandsdalen og Østerdalen) har helt andre arbeidsmarked og utfordringer enn Hadelandskommunene. Det kan derfor bli en stor utfordring å bli sett og hørt i det nye Innlandsfylket. Oppfatningen er ganske samstemt fra Hadelandskommunene om at det er sjelden man får oppmerksomhet og blir ivaretatt av dagens fylkeskommune. Det er lite som taler for at det vil endre seg, uansett fylkestilhørighet.

Fylkene utgjør valgdistriktene for stortingsrepresentantene og vil dermed bli endret som følge av fylkesreformen. Men siden antall valgdistrikter er inntatt i Grunnloven, vil en endring først kunne skje fra stortingsvalget i 2025. Det skal også først utredes en ny mandatfordeling mellom fylkene. Endringen med større valgdistrikter vil bli en utfordring for alle partier, som må endre sin organisering/arbeidsform som følge av denne reformen. Det vil bli større valgdistrikter og kontakten mellom stortingsrepresentant og velger/valgdistrikt vil lett bli mer distansert enn nå. Både Viken og Innlandet vil omfatte store geografiske områder med store avstander fra sør til nord i fylket. Den enkelte kommune og velger må være aktive for å bli hørt i den nye fylkesstrukturen, uansett fylkestilhørighet

I Viken vil Jevnaker og Lunner kun ha en liten andel av og det kan tenkes at den politiske innflytelse vil bli liten sett i forhold til å relativt få representanter i fylkestinget fra denne regionen. Samtidig er det mange områder i det nye Viken-fylket som har liknende utfordringer og muligheter som Hadeland har når det gjelder å ligge i randsonen rundt Oslo. Dersom Jevnaker og Lunner gjør felles sak med naboregionene, vil det være gode muligheter for å få innflytelse på de politiske prosessene og resultatet av disse. Samarbeid med andre kommuner vil være en forutsetning for å få økt politisk innflytelse i det nye fylkeslandskapet.

2.6 Kulturell tilhørighet og identitet

Når det snakkes om Hadelands identitet, tenker mange på Hadelands gamle historie som kongehistorien, de gamle kirkene, alle de verdifulle kulturminnene og gardshistorien. Denne historien er dokumentert i utallige bøker, fra Snorres Kongesagaer og til nyere historiske verker og populærvitenskapelige bøker.

Hadeland som begrep er i dag mer enn historien. Det aktive landbruket og landbruksproduksjonen er viktig, og ikke minst det visuelle bildet av kulturlandskapet, skogområdene og Randsfjorden. Åsområder med vann og friluftsmuligheter er også en viktig del av Hadelands identitet. De

gamle vegfarene fra hovedstaden og til innlandet og videre mot Bergen og Trondheim var en viktig faktor, som bidro til å skape Hadelands sentrale posisjon på Østlandet. I dag gir nærheten til Oslo vår region en unik mulighet til å presentere disse kvalitetene for store befolkningsgrupper.

Sett utenfra har Hadeland mange fellestrekk, men om en ser mer detaljert på regionen finnes også store variasjoner og ulikheter.

Innbyggerne på Hadeland har alltid hatt en sterkere kulturell tilhørighet inn mot det kommende Viken enn resten av Hedmark og Oppland. Innbyggerne i Jevnaker og Lunner benytter seg av opplevelser innenfor kunst, kultur, idrett og fritid i Viken og Oslo fremfor Lillehammer og Hamar. Unntaket kan være innenfor fritidsbebyggelse i fjellet men også her står deler av nåværende Buskerud og ikke minst langs sjøen i det kommende Viken sterkt.

Ringerike, Jevnaker og Hole kommuner utgjør de tre kommunene i Ringeriksregionen, og har dermed i stor grad en felles historie å bygge videre på. Jevnaker og Ringerike har svært mange fellestrekk, basert på elvene som kraftkilder og som utgangspunkt for industrivirksomhet.

Arbeiderklassekulturen har vært dominerende.

Dersom en tenker på identitet som en løk, har identitet mange lag. Innerst er bygda vår/gata vår, deretter kommer kommunen, viser forskning. For mange vil landsdelstilhørighet komme før eller være likeverdig med fylkestilhørigheten. Deretter kommer det å være norsk, nordisk, nord-europeer osv. Når vi nå er i en situasjon at det dannes nye fylker, vil det uansett bli endringer i følelsen av tilhørighet. Det avgjørende blir hvilke tiltak de nye fylkene vil gjøre for å knytte nye felleskap og bygge opp ny identitet.

2.7 Kompetanse

Det formelle kompetansenivået i befolkningen på Hadeland ligger under landsgjennomsnittet.

Årsaken til dette finnes trolig i generell nasjonal samfunnsutvikling og utviklingen i lokalt næringsliv. I likhet med resten av Innlandet har Hadeland en næringsstruktur som i liten grad har etterspurt høy formell kompetanse. Realkompetanse har vært sterkere etterspurt. Det næringslivet som etterspør høy formell kompetanse er i større grad konsentrert rundt de større byene.

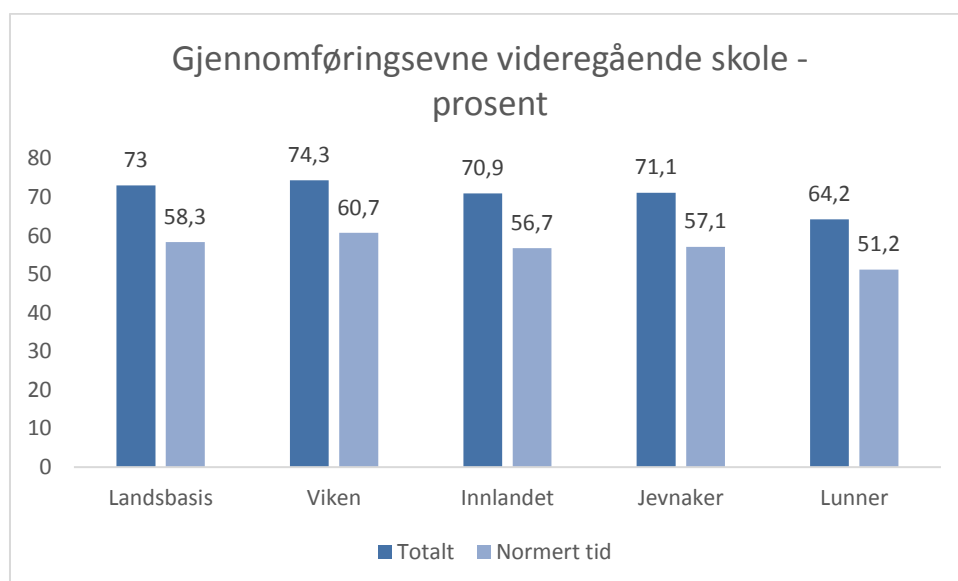
Til tross for at Hadeland ligger under gjennomsnittet for fylket, er det bare byene i Oppland som har en høyere andel av befolkningen med høyere utdanning enn Lunner.

Fra næringslivet rapporteres det imidlertid ikke om store utfordringer med å skaffe kompetent arbeidskraft. Unntaket er etterspørsel etter ingeniører og noen smalere fagfelt som krever høy kompetanse innen realfag. En av årsakene til dette kan være at kompetansebehovene i stor grad dekkes gjennom intern opplæring i bedriftene.

2.7.1 Videregående utdanning

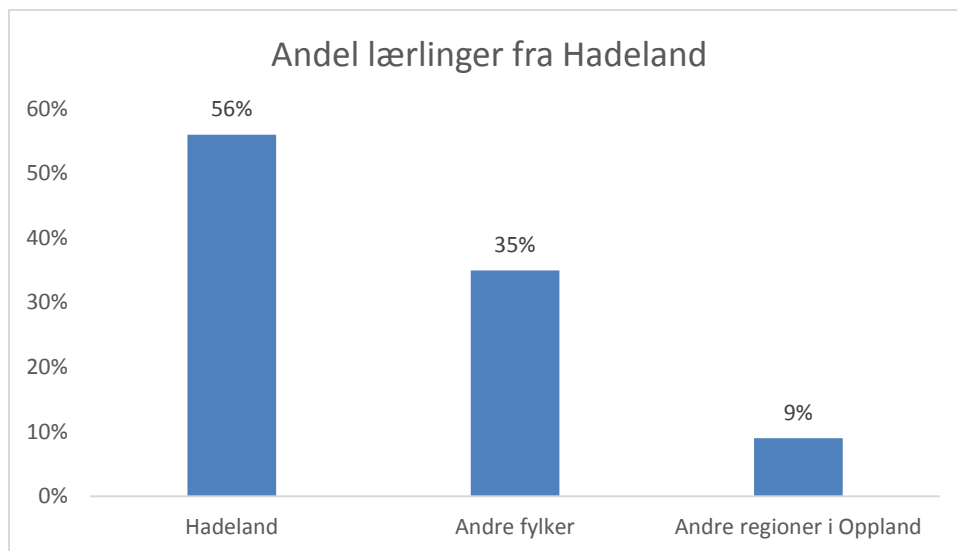
I videregående skole (vgs) sier gjennomføringsevnen noe om kvaliteten på skolene. På landsbasis viser tallene fra 2016 at 73 % av alle elever gjennomfører sin videregående utdanning i løpet av fem år. I nye Viken er dette 74,3 %. Til sammenligning har nye Innlandet en gjennomføringsprosent på 70,9 %.

Figur 1 sammenligner gjennomføringsevnen for Viken og Innlandet med Lunner og Jevnaker. I Lunner og Jevnaker er gjennomføringsevnen på henholdsvis 64,2 % og 71,1 %. Her skiller Lunner seg klart dårligst ut, og kan dra fordel av å komme sammen med Akershus, som har en gjennomføringsevne på 79 %, i tillegg til den høyeste andelen som fullfører på normert tid (3 år). Kun 51 % av elevene fullfører vgs på normert tid. Jevnaker har gjennomføringsgrad på 57 % innen normert tid.

Figur 1: Gjennomføring innen 5 år

Lærlinger, som også er en del av den videregående utdanningen, er svært viktig for regionen. I denne sammenhengen er det relevant å se *hvor* elevene fra Hadeland får lærlingkontrakter. I overkant av hver tredje kontrakt for lærlinger hjemmehørende på Hadeland tegnes i andre fylker, tilsvarende 35 %. I 2017 var ca 92 % av disse kontraktene tegnet i Oslo, Akershus eller Buskerud.

Figur 2: Hvor lærlinger fra Hadeland får kontrakt (2016-2017)

Tallene sier noe om at lærlingene som ikke får kontrakter på Hadeland beveger seg sørover, mer enn oppover i Oppland. Av de 9 % som får kontrakt i andre regioner i Oppland er dette i all hovedsak mot Gjøvik-regionen.

Tilbud til voksne

Gran og Lunner har felles voksenopplæring, mens Jevnaker får sitt tilbud dekket gjennom samarbeide med Ringerike. Tilbudet for Gran og Lunner har etter hvert fått et stort omfang, med ca. 200 elever, de fleste med fremmedspråklig bakgrunn.

Karriere Oppland Hadeland er en del av fylkeskommunens partnerskap for karriereveiledning og opplæring for voksne. Studiesenteret har stor aktivitet og ga i 2013 tilbud om karriereveiledning til over 200 voksne, 130 deltok på videregående opplæring og 95 studenter deltok på desentrale studier innen høyere utdanning, og det er samarbeid med næringslivet om kompetansetiltak.

Fritt valg av skolested

Oppland fylkeskommune praktiserer tildeling av skolested og utdanningsprogram i tråd med inntaksforskriften som tilsier karakterbasert inntak.

Forskrift til opplæringslova

«Inntak etter poeng og individuell behandling § 6-20. Rangering av søkjarar Dersom det til eit utdanningsprogram på Vg1 melder seg fleire søkjarar enn talet på elevplassar som fylkeskommunen tilbyr denne gruppa, skal elevplassane fordelast etter poengsum utrekna på grunnlag av § 6-21. Søkjarar med høgare poengsum blir tekne inn framfor søkjarar med lågare poengsum.

Når fleire søkjarar står likt i konkurransen om den eller dei siste plassane, blir rekkjefølgja mellom dei avgjord ved loddtrekning.»

Det er nasjonale retningslinjer for elevens muligheter til å søke på skoleplass i alle fylker og hjemfylket er forpliktet til å betale hvis søkeren kommer inn. Tidligere var dette regulert gjennom gjesteelevordningen. Dette frie valget kombineres med utvekslingsavtale med våre nabofylkeskommuner. Det er lite som tilsier at endrede fylkestilhørighet for Jevnaker og Lunner vil endre elevenes mulighet til å velge skolested eller utdanningsprogram. Frie valg i kombinasjon med kapasitet på skolesteder og kollektivtilbud vil fortsatt styre hvor elevene ha mulighet til å få sin opplæring uavhengig av kommunens fylkestilhørighet.

Elever fra Jevnaker har anledning til å søke videregående opplæring på Ringerike. Etter at Hadeland videregående skole ble tatt i bruk, økte andelen Jevnaker-elever som søkte til denne skolen fra ca 40 % til ca 60 %. Men etter at nye Hønefoss videregående skole ble bygd, har tallet endret seg igjen, slik at det for skoleåret 2016-2017 er omtrent lik fordeling av søkningen til Hadeland kontra skolene på Ringerike. Når ny Ringerike videregående skole vil bli ferdig bygd i løpet av noen få år, kan fordelingen endre seg ytterligere.

Tallene fra skoleåret 2017-2018 vises i figur 3.

Fylke	Skole	JEVNAKER	LUNNER
Private	Oslo By Steinerskole	1	
	Norges Toppidrettsgymnas Bærum AS	2	
	Haugesund Toppidrettsgymnas AS	1	
	Natur videregående skole		1
	Tyrifjord videregående skole	1	
Oppland	Gausdal videregående skole		1
	Lillehammer videreg skole, avd Nord	1	1
	Lillehammer videreg skole, avd Sør	1	
	Gjøvik videregående skole	2	2
	Raufoss videregående skole	1	
	Hadeland videregående skole	97	130
Buskerud	Ringerike videregående skole	55	
	Hønefoss videregående skole	34	
	Åssiden videregående skole		1
Vestfold	Melsom videregående skole	1	
Telemark	Rjukan videregående skole	1	
Total		198	136

Figur 3: Elevtall Lunner og Jevnaker 2017-2018

De videregående skolene

Hadeland videregående skole stod ferdig og startet opp i nye og moderne lokaler i august 2012.

Skolen har et bredt utdanningstilbud og er dimensjonert for 850 elever. Skolen har hele tiden hatt vesentlig flere elever enn den er dimensjonert for, og denne utviklingen ser ut til å fortsette.

Dette medfører mangel på undervisningslokaler og legger begrensinger på muligheten for utvikling av nye utdanningsprogram som næringslivet og samfunnet for øvrig etterspør.

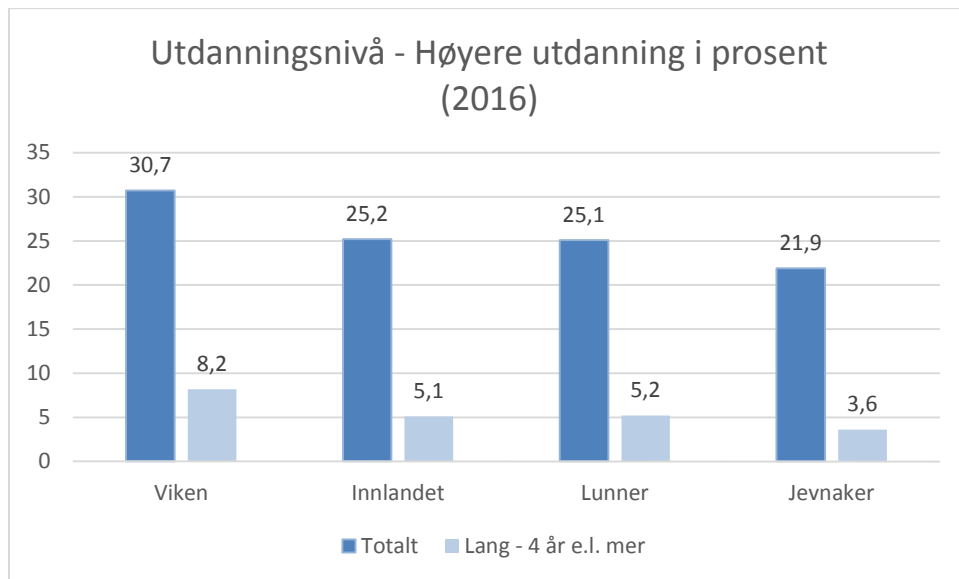
Hadeland videregående skole har i lang tid arbeidet planmessig med entreprenørskap og har etablert mange elevbedrifter som har hevdet seg godt i konkurranse med andre skoler. I tillegg har skolen lang tradisjon for internasjonalt arbeid.

Hønefoss videregående skole stod ferdig til skoleåret 2015-2016 og har først og fremst utdanningstilbud innenfor yrkesfagene. Buskerud fylkeskommune har vedtatt å bygge ny Ringerike videregående skole i Hønefoss sentrum, som vil stå ferdig i løpet av en fire-årsperiode. Da vil elevene fra Jevnaker kunne velge mellom tre moderne og godt tilrettelagte videregående skoler.

Alle de tre videregående skolene i regionen arbeider med å utvikle en konkurransedyktig og robust videregående skole. Dette innebærer et tilbud som kommer godt ut i sammenligning med tilsvarende skoler i naboregioner, både i og utenfor fylket. I tillegg må skolene ha utdanningsprogram som er i tråd med behovet til lokalt næringsliv og som samsvarer med behovet for arbeidskraft i Osloregionen. Tilbudet må framstå som robust, gjennom prioritering og utvikling av solide fagmiljøer og med programområder som er forutsigbare for elevene.

2.7.2 Høyere utdanning

Utdanningsnivået i Lunner og Jevnaker ligger under landsgjennomsnittet. På landsbasis har 32,9 % av befolkningen utdanning på universitets- og høgskolenivå. Av disse har 8,7 % lang utdanning (4 år eller mer). I Lunner lå dette på 25,1 %, hvorav 5,2 % har utdanning på 4 år eller mer. I Jevnaker er nivået 21,9 %, med 3,6 % med lang utdanning. Nivået er betraktelig lavere enn landsgjennomsnittet, men ligger på nivå med Oppland og Hedmark (ca 25 %). I nye Viken er gjennomsnittet på 30,7 %, hvorav 8,7 % har lang utdanning. Her skiller Akershus seg ut, hvor 12 % av befolkningen har høyere utdanning på 4 år eller mer.

Figur 4: Utdanningsnivå

Utdanningsnivået i befolkningen er klart høyere i og rundt storbyene. Kompetansen i regionen og kommunene har stort potensiale for forbedring, spesielt med tanke på nærheten til store utdanningsinstitusjoner i Akershus og Oslo. Et økt utdanningsnivå i befolkningen kan ha ringvirkninger for næringsutvikling, innovasjon i regionen, attraktivitet og befolkningsvekst.

Fagskole

Med over 1000 studenter er Fagskolen Innlandet på Gjøvik landets største offentlige fagskole. Skolen har et bredt fagtilbud og et tett samarbeid med næringslivet. Fagskolen Innlandet tilbyr utdanninger innen Bygg og anlegg, Elektro, Helse- og oppvekstfag, Datateknikk, Landbruksfag, Teknisk og industriell produksjon og Økonomi og ledelse. Fagskolen Innlandet har lokale utdanningstilbud i Hedmark, Akershus, Buskerud og Telemark, og har studenter fra alle landets fylker. Fagskolen Innlandet har lang erfaring i å tilby nettbasert utdanning, og mange studenter benytter seg av dette tilbudet. Studenter som tar nettbasert utdanning deltar på samlinger, i tillegg til undervisning og arbeid gjennom læringsplattformen Fronter. Fagskolen Innlandet eies av Oppland og Hedmark fylkeskommuner.

2.8 Statlig organisering:

Hvordan staten er organisert, påvirker i høy grad oppgaveløsningen for kommunene og i en viss grad hvordan statlige tjenester til innbyggerne og næringslivet blir levert.

Reformen legger også opp til en mer helhetlig forvaltningsstruktur som bedre kan løse fremtidige utfordringer. I stortingsmeldingen står det at regjeringen vil gjennomgå de statlige regionale grensene som en konsekvens av nye fylkesgrenser. Formålet med gjennomgangen er større likhet mellom staten og regionalt folkevalgt nivå. Manglende samordning mellom fylkesinndelingen og de regionale inndelingene til staten skaper utfordringer for samhandling og samordning av innsatsen. Staten har gjennomgående valgt inndelinger i færre og større regioner enn fylkene, samtidig som de ulike delene av staten har valgt hver sin inndeling. Regional stat er fragmentert og uoversiktlig. Ved inngangen av 2016 hadde 38 statlige etater valgt 36 ulike regionale inndelinger. Regjeringen har varslet at de vil bruke tid på de etatene som har behov for samhandling med fylkeskommunene og fylkesmannen, der regionale avklaringer og dialog er nødvendig. KMD har begynt arbeidet med å konkretisere gjennomgangen høsten 2017.

Jevnaker kommune blir betegnet som en «vippekommune» i statlig organisering. Kommunen skiller ofte lag med resten av Opplands-kommunene og tilhører ofte den statlige enheten sør for Oppland, fordi dette er funksjonelt mest riktig i oppgaveløsningen og kommunen oftest blir bedre ivaretatt på denne måten. Ulempen er at kommunen ofte ikke «passer inn» i mønsteret og må tas spesielt hensyn til. Av den grunn hender det ikke sjelden at Jevnaker faller ut når kommunen skulle ha vært involvert i statlige prosesser eller må kjempe seg fram «til bordet». For Jevnaker vil det derfor være svært viktig at den fylkeskommunale inndelingen og den statlige organiseringen blir langt mer sammenfallende enn i dag. Jevnakers tilhørighet innenfor statlig virksomhet har i en viss grad blitt til ut fra Jevnakers eget ønske om mer funksjonelle tjenester for innbyggerne og sammenheng med kommunale oppgaver. Det vil derfor være et skritt tilbake for Jevnakers innbyggere dersom for eksempel tilhørigheten innenfor spesialisthelsetjenesten eller politi skulle bli reversert.

2.8.1 Spesialisthelsetjenesten

Jevnaker er i dag en del av Vestre Viken helseforetaks (HF) ansvarsområde («sørge-for» ansvaret). Vestre Viken HF består av sykehusene Drammen, Bærum, Kongsberg og Ringerike, samt psykiatri på Blakstad. Ringerike sykehus er lokalsykehus for Jevnakers innbyggere. Ringerike sykehus har både spesialisthelsetjeneste og distriktpsykiatrisk senter (DPS). Slik har det vært siden 2009, da ansvaret for somatisk behandling ble overført fra Sykehuset Innlandet HF til Vestre Viken HF og siden 2015 for psykiatri og rus.

Dette er en viktig tjeneste for Jevnakers innbyggere, som det er viktig å ha geografisk nærhet til. Avstanden fra Jevnaker sentrum til Ringerike sykehus er kun 12 km og Jevnaker ligger dermed nærmere dette sykehuset enn mange av Ringerikes innbyggere. Ringerike sykehus har akuttmedisin, noe som er vesentlig for innbyggernes trygghet. I langtidsplanen for Vestre Viken HF er det lagt opp til at Ringerike sykehus skal beholde sin akuttfunksjon.

For øvrig er det fritt sykehusvalg i Norge, slik at pasientene selv kan velge hvor de ønsker å motta planlagte behandlinger.

«§ 2-4. Rett til fritt behandlingsvalg

Pasienten har rett til å velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet henvisningen skal vurderes, jf. § 2-2. Pasienten kan bare velge virksomheter som har rett til å tildele pasient- og brukerrettigheter etter § 2-1 b.

Pasient som har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten, jf. § 2-1 b andre ledd, kan velge ved hvilken offentlig eller privat virksomhet helsehjelpen skal ytes. Pasienten kan bare velge privat virksomhet som enten har avtale med et regionalt helseforetak eller er godkjent etter forskrift med hjemmel i spesialisthelsetjenesteloven § 4-3.»

Høsten 2017 sto tilbudet om skjermbildefotografering til Jevnakers kvinner i fare. Det viste seg at Jevnaker fremdeles tilhørte Sykehuset Innlandet HF for dette tilbudet, som planla å kutte tjenesten. Jevnaker har tatt opp med Vestre Viken at dette tilbudet må organiseres derfra, siden dette er en oppgave som tilhører spesialisthelsetjenesten. Dette er et godt eksempel på at Jevnaker ofte havner mellom to stoler fordi dagens statlige organisering ikke sammenfaller med fylkesgrensene.

Jevnaker kommune ønsker sterkt å tilhøre Ringerike sykehus også i framtida.

2.8.2 Politi

Jevnaker er i dag en del av Sør-Øst politidistrikt. Sør-Øst politidistrikt er det tredje største politidistriktet i landet målt etter folkemengde. Distriktet har nærmere 1600 ansatte.

- Sør-Øst politidistrikt omfatter fylkene Telemark, Vestfold og Buskerud og er et av de største politidistriktene i landet, målt etter folkemengde, med mer enn 700.000 innbyggere.
- Administrasjonssetet ligger i Tønsberg, der også operasjonssentralen for Sør-Øst politidistrikt skal ligge.

Distriktet gjennomgår som følge av politireformen omfattende strukturendringer og vil i 2018 bestå av tre geografiske driftsenheter og 12 tjenesteenheter, hvorav 10 politistasjonsdistrikt og to lensmannsdistrikt. Totalt vil Sør-Øst bestå av 28 tjenestesteder; 12 politistasjoner og 16 lensmannskontorer.

Jevnaker kommune har i årevis tilhørt det som tidligere het Nordre Buskerud politidistrikt. Men i forslaget til inndeling av de nye politidistriktene ble Jevnaker opprinnelig plassert i Innlandet politidistrikt. Imidlertid så ikke kommunen noen mening i at kommunen skulle ut av et velfungerende politisamarbeid innenfor Nordre Buskerud til fordel for Innlandet. Kommunen ønsket sterkt å fortsatt høre sammen med Ringerike og det som tidligere var Nordre Buskerud politidistrikt, da transportårer, bo - og arbeidsmarked og at Jevnakers innbyggere regner Hønefoss som byen «sin», ville Sør-Øst politidistrikt være en langt mer funksjonell løsning. Tryggheten for Jevnakers innbyggere sto også her i høysetet. Jevnaker kommune fikk gjennomslag for ønsket om endret tilhørighet og ble dermed en del av Sør-Øst politidistrikt.

For øvrig er det en ulempe beredskapsmessig at kommunen tilhører fylkesmannen i Oppland når en kritisk situasjon oppstår. Fylkesmannen i Opplands beredskapsavdeling er vant til å forholde seg til Innlandet politidistrikt og dermed er samhandlingsrutinene bedre på plass dem i mellom. Det vil være en stor fordel for Jevnaker kommune om det også her ville bli et sammenfall mellom statlig organisering og fylkesgrensene.

2.8.3 Fylkesmannen

Fylkesmannsembetene skal fra 1.1.2019 ha samme geografiske inndeling som de nye fylkeskommunene.

Fylkesmannen er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Fylkesmannen er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter.

Fylkesmannen utfører ulike forvaltningsoppgaver på vegne av departementene. Fylkesmannen kontrollerer også kommunenes virksomhet og er klageinstans for mange kommunale vedtak. Fylkesmannen har derfor fagkunnskap på en rekke overordnede samfunnsområder, samtidig som han besitter viktig lokalkunnskap.

Fylkesmannen skal også sørge for rettssikkerheten for den enkelte innbygger, virksomheter og organisasjoner ved å se til at grunnleggende prinsipper som likebehandling, likeverd, forutsigbarhet, uavhengighet, habilitet og rettferdighet blir ivarettatt i forvaltningen.

Fylkesmannen er sektormyndighet på en rekke viktige politikkområder (helse, skoler og barnehager, landbruk, miljø og klima, plan- og bygningsloven). Som sektormyndighet representerer Fylkesmannen flere departementer, underliggende direktorater og sentrale tilsyn.

Fylkesmannen er rettssikkerhetsmyndighet som klageinstans for kommunale vedtak og som tilsynsmyndighet på sentrale velferdsområder som forvaltes av kommunene.

Fylkesmannen er regional samordningsmyndighet for staten. Fylkesmannen skal blant annet samordne statlige virksomheter og deres arbeid mot kommunene.

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap har Fylkesmannen en selvstendig rolle, som inkluderer veiledning, kurs, tilsyn og øvingsledelse.

Som regjeringens representant i fylket skal Fylkesmannen arbeide på vegne av og ta initiativer som er til beste for fylket.

Fylkesmannen skal holde sentrale myndigheter orientert om viktige spørsmål i fylket og formidle relevant informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organer.

Fylkesmannen har også oppgaver for Kongehuset. Fylkesmannen er administrativt underlagt Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

På de fleste fagfelt betyr det lite for kommunen hvilket fylkesmannsembete vi tilhører. Unntaket er først og fremst som tidligere nevnt innenfor samfunnssikkerhet og beredskap, der det i dag ikke er sammenfall mellom beredkapsorganiseringen og politiets organisering. Det er politiet som leder det operative arbeidet i enhver krise. Det betyr ekstra utfordringer å løse oppgavene når Jevnaker utgjør et unntak fra vanlig samhandling, både i øvings situasjoner og i reelle operative situasjoner.

Et annet unntak er oppfølgingen av Markaloven, som er tillagt fylkesmannen i Oslo og Akershus og som dermed vil følge med over til fylkesmannen i Viken. Både Jevnaker og Lunnens arealer i Nordmarka ligger innenfor Markalovens virkeområde.

Markalovens formål er å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Det skal samtidig tas hensyn til bærekraftig bruk og andre formål. Loven skal sikre Markas grenser, sikre en helhetlig forvaltning av Marka og en helhetlig forvaltningspraksis både i plansaker og i behandlingen av søknader om tiltak og bruk. Det ville være naturlig at det var samme fylkesmann som håndterte *alle* saker som gjelder arealforvaltning og natur- og ressurs spørsmål for Jevnaker kommune. Det vil forbedre dialog og samhandling på ett av kommunens viktigste arbeidsområder.

For Jevnaker kommune vil det være en fordel å tilhøre fylkesmannen i Viken av hensyn til sikkerhet og beredskapsoppgavene og areal- og naturmangfoldsforvaltningen.

2.8.4 Statens vegvesen

Statens vegvesen er inndelt i fem regioner og Jevnaker og resten av Oppland tilhører Region Øst.

Grensa mellom Region Øst og Region Sør går derfor på E 16 ved kommunegrensa Eggemoen og ved kommunegrensa på Fv 241. Ved utbyggingen av ny E 16 Olum-Eggemoen-Nymoen er det derfor svært mange statlige og fylkeskommunale aktører involvert for å håndtere saken. Det har gjort planleggingen ekstra komplisert, selv om Region Øst har hatt hovedansvaret for saken. Når to

fylkeskommuner, to fylkesmenn og to regioner i Vegvesenet er involvert, kan det raskt oppstå meningsforskjeller, selv om de har samme rolle og myndighet.

Fv 241 er først og fremst Buskerud fylkeskommunes ansvar, men delen som ligger i Jevnaker blir ofte stemoderlig behandlet. Strekningen blir ofte ikke sett på som en helhet, selv om dette er den foretrukne veien mellom Jevnaker og Oslo, blant annet fordi tungtrafikken må benytte denne veien siden undergangen ved Hadelands Glassverk er for lav for store kjøretøy.

I dag er ordningen at fylkeskommunene og Statens vegvesen har felles vei-administrasjon, såkalt sams veiadministrasjon. Den sams veiadministrasjonen både planlegger og drifter fylkesveiene etter bestilling fra fylkeskommunene. Dette ble vedtatt i regionreformen fra 2010, da fylkesveiene ble overført fra staten til fylkeskommunene. Dette har vært en ordening som fylkeskommunene har mislikt, og det er mye som taler for at de nye fylkeskommunene får overført totalansvaret for fylkesveiene, inkludert veiadministrasjonen fra 2020.

Det vil være en stor fordel for Jevnaker å tilhøre en fylkeskommune som har sammenfallende grenser med Statens vegvesen. Planlegging og kommunikasjon vedr. våre fylkes- og riksveier vil bli helhetlig og mer oversiktlig for alle parter, også for våre innbyggere. Det vil kunne gi raskere planprosesser og mer treffsikker forvaltning av veiene. Siden kommunikasjonen i stor grad har tyngde sørover, vil dette tale for en preferanse for Viken fylkeskommune.

2.8.5 NAV

NAV Jevnaker er en del av NAV Oppland. Jevnaker kommune har en partnerskapsavtale med NAV Oppland og har et godt samarbeid med NAV Opplands ledelse. NAV Oppland vil bli slått sammen med NAV Hedmark fra 1.1.2019 med Hamar som hovedkontor.

Innenfor NAV er det en pågående organisasjonsendring i retning av større NAV-kontorer. Det kan derfor forventes at NAV Jevnaker etter hvert blir en del av den pågående prosessen. Dersom det lokale NAV-kontoret skal slås sammen med et annet kontor, er det naturlig at sammenslåingen vil skje med NAV Ringerike, på bakgrunn av stort sammenfallende arbeidsmarked og felles utfordringer innenfor sosialtjenesten, ungdom og arbeid og miljøer i Hønefoss som trekker til seg også Jevnakers innbyggere. Det er også samarbeid mellom disse kontorene i dag.

Siden NAV er organisert sammenfallende med fylkesgrensene, taler dette for at Jevnaker kommune og NAV Jevnaker bør tilhøre Viken.

2.9 Interkommunalt samarbeid og annet regionalt samarbeid

2.9.1 Regionråd

Jevnaker kommune er i dag medlem av to regionråd: Regionrådet for Hadeland og Rådet for Ringeriksregionen. Begge regionrådene er politiske samarbeid som har til formål å utvikle den respektive regionen. Kommunen er også medlem av Osloregionen.

Regionrådet for Hadeland

Samarbeidet mellom Jevnaker, Gran og Lunner er et av de tidligst etablerte kommuneregion-samarbeidene i landet. Samarbeidet startet allerede i 1984 og var ganske løst organisert til å begynne med. De første vedtektene er fra 1995. Dagens vedtekter er fra 2011.

Per i dag er tre årsverk knyttet til sekretariatet: sekretariatsleder, prosjektmedarbeider og klimapådriver. Noe av grunnbemanningen finansieres av Oppland fylkeskommune gjennom partnerskapsmidler. Prosjektmedarbeideren finansieres gjennom regionale utviklingsmidler (partnerskapsmidler), mens klimarådgiveren finansieres både av partnerskapsmidler og bidrag fra de tre kommunene. Klimapådriveren er i prinsippet et interkommunalt samarbeid (felles løsning av kommunenes lovpålagte oppgaver), men er praktisk sett knyttet til regionrådet.

Viktige oppgaver for regionrådet:

- Posisjonering av regionen mot nasjonale beslutningstakere vedr samferdsel, befolkningsutvikling, næringsutvikling mv.
- Forvaltning av de regionale partnerskapsmidlene (bidrag fra Oppland fylkeskommune og kommunene)
- Regional plan for Hadeland
- Hadeland – nært og naturlig (bosettingsprosjekt – profilering)
- Høringsuttalelser
- Kontakt med fylkesmannen, fylkeskommunen

Regionrådet for Hadeland er sammensatt av tre representanter fra hver kommune, valgt av kommunestyret, samt to representanter fra fylkeskommunen. Dessuten møter Fylkesmannen m fl som observatører.

Ledelsen av regionrådet går på omgang mellom ordførerne med ett års funksjonstid. Regionrådet har ca sju heldagsmøter per år. Det avholdes dessuten ett til to felles formannskapsmøter hvert år, oftest på dagtid, samt Hadelandstinget. I tillegg møtes ordførere og rådmenn ca en gang per mnd.

Rådet for Ringeriksregionen

Samarbeidet mellom Jevnaker, Hole og Ringerike startet opp i 1992. Også dette samarbeidet var relativt løst i starten, men har etter hvert kommet i faste former. Dagens vedtekter for Rådet for Ringeriksregionen er fra 2009.

Viktige oppgaver:

- Posisjonering av regionen mot nasjonale beslutningstakere vedr samferdsel (vei og bane-påvirkningsprosjekt), befolkningsutvikling, næringsutvikling mv.
- Forvaltning av de regionale partnerskapsmidlene (bidrag fra Buskerud fylkeskommune og kommunene)
- Omstillingsprogrammet for Ringeriksregionen (Innovasjonsløft)
- Reiselivssamarbeid
- Høringsuttalelser
- Kontakt med fylkeskommunen.

Rådet består av ordfører og rådmann fra hver av de tre kommunene, samt to representanter fra fylkeskommunen. Dessuten møter observatører bl a fra Ringerike Utvikling. Rådet har ca seks møter per år. Ringerikstinget, bestående av formannskapene i de tre kommunene, har møter to ganger per år. Ordførere og rådmenn har respektive forberedende møter før rådsmøtene.

Rådet har en koordinator i 70 % stilling.

De tre kommunene i Ringeriksregionen eier sammen Ringerike utvikling AS, som arbeider med tilflytting av innbyggere og nye næringsetableringer i regionen.

Regionsamarbeidet er først og fremst et politisk samarbeid der det er viktig å skape regionale allianser for felles vekst og utvikling. Utbygging av samferdsel (Ringeriksbanen og E16) er det viktigste fundamentet for utvikling i Ringeriksregionen. Videre er det viktig å skape ny vekst gjennom utvikling av næringslivet og økt bosetting. Forsterkning av regionens samlede kompetanse er også et viktig element for utvikling. Regionalt samarbeid kan betraktes som kommunens «utenrikspolitikk».

Både Hadeland og Ringerike vil fortsatt ligge geografisk der vi ligger, uansett fylkestilhørighet. Det er kommunale naboer, som også framover vil ha mange felles interesseområder og som vil ha fordel av

å samarbeide for å fremme felles mål. Om regionrådssamarbeidene vil endre karakter framover og om det vil bli nye kommuneregion-dannelser, avhenger av hvordan de nye fylkesregionene vil organisere samarbeidet med kommunene, av samfunnsutviklingen generelt og hva de enkelte kommuner selv ønsker. Dette vil først og fremst være diskusjoner som ligger på politisk nivå framover og være resultat av politiske prosesser.

2.9.2 Vertskommunesamarbeid

➤ Opplæringskontoret for fag i offentlig sektor	Lunner og Jevnaker
➤ Landbrukskontoret for Hadeland	Gran, Lunner og Jevnaker
➤ Interkommunalt innkjøpssamarbeid	Gran, Lunner og Jevnaker
➤ Skatteoppkreveren for Hadeland	Gran, Lunner og Jevnaker
➤ Legevaktsamarbeid, kommunal ø-hjelp	Ringerike, Jevnaker, Hole, Modum, Sigdal, Krødsherad, Flå
➤ Krisesenter	Ringerike, Jevnaker, Hole++++
➤ Barnevernsvakt	Ringerike, Jevnaker, Hole++++
➤ Læringscenter (voksne)	Ringerike, Jevnaker, Hole

Disse samarbeidene vil være uavhengig av framtidige fylkesgrenser, men legevaktsamarbeidet og kommunal ø-hjelp er knyttet opp mot at alle kommunene har Ringerike sykehus som lokalsykehus.

2.9.3 Destinasjonsselskap - reiseliv

Kommunene i Gjøvikregionen, Hadelandsregionen, samt Ringerike kommune har samarbeidsavtale med destinasjonsselskapet Gjøvikregionen, Hadeland og Ringerike reiseliv. Selskapet er en av sju deleiere i Visit Osloregionen. Destinasjonsselskapet er også i dag organisert på tvers av fylkesgrensene, slik at en eventuell endring av fylkesgrensa ikke vil spille noen rolle.

3. Oppsummering

Utredningen viser at det på en del områder ikke spiller noen rolle for Jevnaker som kommune og for våre innbyggere og næringsliv hvilket framtidig fylke Jevnaker skal høre til. Men på de områdene det virkelig er avgjørende for å få bedre funksjonalitet, dvs mer sammenhengende og helhetlig løsninger for kommune og innbyggere, er det uten unntak en fordel for Jevnaker å høre til den framtidige Viken fylkeskommune.

